

Doręczanie dokumentów

Szereg studiów przypadków¹

Prof. Dr Stefan Huber, LL.M., Uniwersytet Tübingen

Spis treści

A.	Pytania	2
I.	Scenariusz początkowy.....	2
II.	Studium przypadku I	2
III.	Studium przypadku II	2
IV.	Studium przypadku III.....	3
V.	Studium przypadku IV	3
B.	Wskazówki metodologiczne.....	5
I.	Idea ogólna i główne tematy.....	5
II.	Grupy robocze i struktura seminarium	5
III.	Materiały dodatkowe	5
IV.	Ostatnie wydarzenia	6
C.	Rozwiązania.....	7
I.	Scenariusz początkowy.....	7
II.	Studium przypadku I	8
III.	Studium przypadku II	11
IV.	Studium przypadku III.....	14
V.	Studium przypadku IV	16
D.	Aneks Studia przypadków do rozprawienia na seminariach	17

Projekt współfinansowany w ramach Programu UE „Sprawiedliwość” 2014-2020.

¹ Opracowane w ramach projektu „Lepsze stosowanie europejskich procedur transgranicznych: szkolenie prawne i językowe dla pracowników sądów UE,” Umowa Dofinansowania numer: 806998.

Doręczanie dokumentów

A. Pytania

I. Scenariusz początkowy

Niemiecki sąd chce doręczyć dokument trzem osobom: A, zamieszkały w Irlandii, B, zamieszkały w Danii, i C, zamieszkały w Polsce.

Pytanie: Czy istnieje jakiś ponadnarodowy instrument, który może być pomocny?

II. Studium przypadku I

Sąd w państwie członkowskim 1 musi doręczyć dokument pozwanemu w państwie członkowskim 2. Na początku postępowania, dokument rozpoczynający postępowanie został prawidłowo doręczony pozwanemu i sąd poprosił pozwanego o podanie adresu przedstawiciela w państwie członkowskim 1, który jest właściwy do odbioru pism procesowych dla pozwanego. Pozwany nikogo jednak nie wskazał. W wyniku tego, sąd chciały skorzystać z zasady procesowej swojego prawa krajowego, która umożliwia pominięcie faktycznego doręczania dokumentów, jeśli pozwany mieszkający za granicą nie wskazał adresu przedstawiciela w państwie miejsca procesu. Zgodnie z tą zasadą, sąd będzie mógł dokonać doręczenia umieszczając po prostu dokumenty w aktach sprawy.

Pytanie 1: Czy sąd może zastosować tę zasadę proceduralną swojego prawa krajowego i dokonać doręczenia umieszczając dokumenty w aktach sprawy?

Pytanie 2: Jak sąd mógłby postąpić zgodnie z unijnym Rozporządzeniem w sprawie doręczeń?

III. Studium przypadku II

Pan Who złożył pozew w ramach umowy w sądzie w państwie członkowskim 1. Pozew ma być doręczony pozwanemu, który mieszka w państwie członkowskim 2. W państwie członkowskim 1, za doręczenie dokumentów odpowiada sąd. Powód zwraca się do sądu o przesłanie pocztą pozwu, który jest sporządzony w języku państwa członkowskiego 1, do pozwanego bez tłumaczenia pozwu w celu przyspieszenia postępowania i zaoszczędzenia pieniędzy. Powód wyjaśnia, że pozwany zna język państwa członkowskiego 1.

Pytanie 1: W jaki sposób chronione są interesy pozwanego?

Doręczanie dokumentów

Pytanie 2: Jak ma postąpić sąd, jeśli pozwany nie został poinformowany o prawie do odrzucenia takiego dokumentu?

Pytanie 3: Pozwany, 30 lat, odmawia przyjęcia dokumentu. Jakie są konsekwencje prawne, jeśli całe negocjacje umowne zostały przeprowadzone w języku państwa członkowskiego 1 oraz jeśli pozwany spędził 10 lat swojego życia (od wieku 8 do 18 lat) w tym państwie członkowskim?

Pytanie 4: Pozwany odmawia przyjęcia dokumentu. Jakie są konsekwencje prawne, jeśli sąd nie jest przekonany, że pozwany zna język państwa członkowskiego 1? Pozew składa się z jednego głównego dokumentu oraz zestawu dodatkowych dokumentów umownych (dokumenty dołączone).

Pytanie 5: Powód złożył pozew kilka dni przed terminem przedawnienia. W dniu 1 lutego, pozwany dostał pozew, ale odmówił jego przyjęcia. Dnia 3 marca pozwany otrzymał tłumaczenie pozwu. Kiedy uznaje się, że pozew został doręczony dla potrzeb wyliczania terminu przedawnienia?

IV. Studium przypadku III

Sąd w państwie członkowskim 1 musi doręczyć dokument pozwanemu, który mieszka w państwie członkowskim 2. Sąd decyduje się na wysłanie pozwu pocztą. Sąd nie otrzymuje potwierdzenia odbioru. Ale poczta potwierdza, że list został przekazany panu Why pod adresem pozwanego. Pan Why to 34-letni brat pozwanego. W domu pozwanego spędzał urlop.

Pytania: Czy doręczenie zostało wykonane prawidłowo zgodnie z Rozporządzeniem w sprawie doręczeń? Czy Rozporządzenie w sprawie doręczeń pozwala na wydanie wyroku zaocznego, jeśli pozwany nie stawi się w sądzie?

V. Studium przypadku IV

Zgodnie z prawem państwa członkowskiego 1, powód winien zorganizować doręczenie pozwu zwracając się o doręczenie do urzędnika sądowego. Pozwany mieszka w państwie członkowskim 2, gdzie stosuje się takie same procedury.

Doręczanie dokumentów

Pytanie: Czy powód może bezpośrednio skontaktować się z urzędnikiem sądowym w państwie członkowskim 2, aby zorganizować doręczenie pozwu?

B. Wskazówki metodologiczne

I. Idea ogólna i główne tematy

Celem tego szkolenia jest zapoznanie pracowników sądowych w państwach członkowskich z unijnymi zasadami dotyczącymi doręczania dokumentów za granicą. Poniższe aspekty są głównymi tematami:

1. Zakres stosowania Rozporządzenia (WE) nr 1393/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 listopada 2007 r. dotyczące doręczania w państwach członkowskich dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych i handlowych („doręczanie dokumentów”) oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1348/2000 (Rozporządzenie w sprawie doręczeń).²
2. Ogólna struktura Rozporządzenia w sprawie doręczeń.
3. Powiązania między Rozporządzeniem w sprawie doręczeń a krajowym prawem procesowym państw członkowskich.
4. Elastyczne podejście Rozporządzenia w sprawie doręczeń obejmujące różne metody doręczania dokumentów za granicą; powiązania między tymi metodami.
5. Zabezpieczenie interesów prawnych adresata:
7. Szczegóły administracyjne: Jak władze krajowe powinny postępować w konkretnych sytuacjach? Kiedy władze krajowe winny przesłać wniosek do innego państwa członkowskiego? Gdzie władze krajowe mogą znaleźć elektroniczną wersję formularzy do sporządzenia wniosku lub udzielenia odpowiedzi na wniosek? Jaki język należy zastosować? Gdzie urząd krajowy lub prywatny wnioskodawca może znaleźć instytucję, do której należy przesłać wniosek o doręczenie dokumentów?

II. Grupy robocze i struktura seminarium

Sesja winna rozpocząć się wstępną prezentacją osoby przeprowadzającej szkolenie na temat głównych cech Rozporządzenia w sprawie doręczeń. Prezentacja winna trwać około 60 minut i obejmować omówienie scenariusza początkowego oraz studium przypadku I z udziałem całej grupy seminarium. Po omówieniu dwóch pytań w studium przypadku I, szkolący winien przedstawić zintegrowane interaktywne ćwiczenia (patrz strona 10). Rozwiązywanie tych ćwiczeń w całej grupie ma tę przewagę, że konieczne jest jedynie jedno urządzenie elektroniczne z dostępem do Internetu – gdyby organizator seminarium był w stanie zapewnić większą liczbę urządzeń uczestnikom, jest to oczywiście mile widziane. Na rozwiązanie ćwiczenia i wymianę uwag należy przeznaczyć około 30 minut.

² Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej, 10.12.2007 r., L 324/79:
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32007R1393>.

Doręczanie dokumentów

Po 90 minutach zaleca się krótką przerwę. W celu zajęcia się pozostałymi studiami przypadków (studia przypadków II do IV), grupa seminaryjna winna zostać podzielona na mniejsze grypy robocze po 6-8 uczestników, którzy będą mieli 60 minut na zapoznanie się z pytaniami i rozwiązanie ćwiczeń. Rozwiązania i ewentualne dodatkowe pytania winny być omówione w całej grupie (przez około 45 minut).

Pomocne dla uczestników może być, jeśli szkolecy dokona wyraźnego rozróżnienia między perspektywą wnioskującej instytucji i perspektywą otrzymującego państwa.

III.

Wydaje się wskazane, aby streścić kluczowe elementy każdego rozwiązania w prezentacji PowerPoint oraz przedstawić uczestnikom zalecana literaturę w języku seminarium.

W każdym przypadku, wszyscy uczestnicy winni zapoznać się z Rozporządzeniem w sprawie doręczeń. Z doświadczenia wiadomo, że uczestnicy, którzy nie znają tego instrumentu o wiele szybciej rozumieją strukturę i zawartość instrumentu, jeśli otrzymają pisemną wersję instrumentu.

IV. Ostatnie wydarzenia

W maju 2018 r. Komisja przedstawiła propozycję zmiany Rozporządzenia w sprawie doręczeń (Propozycja Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniająca Rozporządzenie (WE) nr 1393/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczące doręczania w państwach członkowskich dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych i handlowych (doręczanie dokumentów), COM (2018) 379).³ Ta propozycja została przedstawiona w celu usprawnienia doręczeń zagranicznych, przede wszystkim z wykorzystaniem nowoczesnych środków komunikacji. Ponadto propozycja ma na celu wyjaśnienie relacji między Rozporządzeniem w sprawie doręczeń a prawem krajowym państw członkowskich. Pierwsze czytanie w Parlamencie Europejskim odbyło się 13 lutego 2019 r.

³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1553465200066&uri=CELEX:52018PC0379>.

C. Rozwiązania

I. Scenariusz początkowy

W zakresie transgranicznego doręczania dokumentów, ustawodawca unijny przyjął pierwsze Rozporządzenie w sprawie doręczeń w roku 2000 (nr 1348/2000).⁴ W roku 2007 ustawodawca opublikował to rozporządzenie w postaci Rozporządzenia w sprawie doręczeń 1393/2007, które miało być stosowane od 13 listopada 2008 r. Art.1 obu rozporządzeń ogranicza zakres stosowania do sytuacji transgranicznych między państwami członkowskimi Unii Europejskiej z wyjątkiem Danii. Motyw 18 pierwszego Rozporządzenia w sprawie doręczeń i Motyw 29 nowego Rozporządzenia w sprawie doręczeń wyjaśni przyczyny: „Zgodnie z art. 1 i 2 Protokołu w sprawie stanowiska Danii załączonym do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, Dania nie uczestniczy w przyjęciu niniejszej decyzji i nie jest nią związana ani nie podlega jej stosowaniu [...]”.⁵

Jednakże te teksty są mylące. Ze względu na porozumienie między Wspólnotą Europejską i Królestwem Danii w zakresie doręczania sądowych i pozasądowych dokumentów w sprawach cywilnych i handlowych⁶ oraz ze względu na dodatkową notyfikację ze strony Danii,⁷ Rozporządzenie w sprawie doręczeń obowiązuje między Danią i pozostałymi unijnymi państwami członkowskimi.

Sytuacja Irlandii jest opisana w motywie 28:

„Zgodnie z art. 3 protokołu w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii, który to protokół jest załączony do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, Zjednoczone Królestwo i Irlandia uczestniczą w przyjęciu i stosowaniu niniejszego rozporządzenia.”

W odniesieniu do pozostałych państw członkowskich nie istnieje żaden specjalny system. Są one wszystkie związane przepisami przyjętymi przez unijnego ustawodawcę w zakresie

⁴ Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej, 30.06.2000 r., L 160/37: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex:32000R1348>.

⁵ Tekst nowego Rozporządzenia w sprawie doręczeń; uzasadnienie patrz Traktat Amsterdamski, strona 101 (https://europa.eu/european-union/law/treaties_en); ze względu na protokół dotyczący stanowiska Danii, Dania nie jest związana przepisami przyjętymi w obszarze współpracy sądowej w sprawach cywilnych. Zatem Dania nie została automatycznie objęta Rozporządzeniem w sprawie doręczeń 1348/2000 i jego kolejną wersją 1393/2007. Stanowisko Danii po Traktacie Lizbońskim, por. protokół nr 22 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A12012E%2FPRO%2F22>.

⁶ Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej, 17.11.2005 r., L 300/55: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2005.300.01.0053.01.ENG&toc=OJ:L:2005:300:TOC#L_2005300EN.01005501. Ta umowa dotyczy pierwszego Rozporządzeniem w sprawie doręczeń 1348/2000.

⁷ Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej, 10.12.2008, r., L 331/21: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2008.331.01.0021.01.ENG&toc=OJ:L:2008:331:TOC.

Ta umowa dotyczy nowego Rozporządzeniem w sprawie doręczeń 1393/2007.

Doręczanie dokumentów

współpracy sądowej w sprawach cywilnych. Więc, poniżej termin „państwo członkowskie” nie wyłącza Danii, ale – w przeciwieństwie do brzmienia art. 1 ust. 3 Rozporządzenia w sprawie doręczeń – oznacza wszystkie państwa członkowskie Unii Europejskiej. Termin „Rozporządzenie w sprawie doręczeń” oznacza nowe Rozporządzenie w sprawie doręczeń 1393/2007.

II. Studium przypadku I

Pytanie 1: Pytanie dotyczy kwestii charakteru Rozporządzenia w sprawie doręczeń: Czy Rozporządzenie w sprawie doręczeń jest instrumentem o wyłącznym charakterze, czy jest instrumentem uzupełniającym, który sądy mogą stosować w celu usprawnienia postępowania? Gdyby Rozporządzenie miało charakter uzupełniający, sądy krajowe mogłyby swobodnie wybierać, czy doręczenie dokumentów za granicą jest wykonywane zgodnie z Rozporządzeniem w sprawie doręczeń, albo czy doręczenie zostanie wykonane na podstawie ich krajowych zasad procedury cywilnej. Art. 1 Rozporządzenia w sprawie doręczeń, definiujący zakres zastosowania, brzmi jak następuje:

„rozporządzenie stosuje się w sprawach cywilnych i handlowych w sytuacji, gdy konieczne jest przekazanie dokumentu sądowego lub pozasądowego z jednego państwa członkowskiego do drugiego w celu jego doręczenia.”

Brzmienie tego postanowienia nie jest bardzo jasne, ponieważ nie odnosi się do kwestii, kiedy dokument ma być przekazany z jednego państwa członkowskiego do innego. Więc brzmienie art. 1 pozostaje otwarte do interpretacji, które odnosi się do krajowych przepisów proceduralnych państw członkowskich w celu ustalenia, czy dokument ma być przekazany do innego państwa członkowskiego, albo czy doręczenie ma być wykonane w państwie, w którym ma miejsce proces, na przykład umieszczając dokument w aktach sprawy.

Analiza celów Rozporządzenia w sprawie doręczeń może dać lepsze wskazówki: Rozporządzenie w sprawie doręczeń zostało przyjęte z dwoma celami: usprawnienie postępowania i zagwarantowanie minimalnego standardu ochrony adresatów. Istnienie Artykułu 19 Rozporządzenia w sprawie doręczeń dotyczące minimalnych warunków postępowania zaocznego wszystko wyjaśnia. Ochrona pozwanych przewidziana w tym artykule byłaby zagrożona, gdyby państwa członkowskie mogły podejmować decyzje zgodnie ze swoimi zasadami procedury cywilnej, do której stosuje się Rozporządzenie. W związku z tym, przekonującym wydaje się argument kwalifikowania Rozporządzenia w sprawie doręczeń w przeciwieństwie do rozporządzenia o przeprowadzaniu dowodów jako instrumentu o charakterze ekskluzywnym, które władze krajowe muszą stosować, jeśli

Doręczanie dokumentów

adresat dokumentu mieszka za granicą. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej miał już okazję wyjaśnienia sprawy w następujący sposób:

TSUE sprawa C-325/11, Alder, EU:C:2012:824

„Z systematycznej interpretacji danego rozporządzenia wynika, że rozporządzenie przewiduje jedynie dwie sytuacje, kiedy doręczenie dokumentów sądowych między państwami członkowskimi nie jest nim objęte, a mianowicie: (i) kiedy stały lub zwyczajowy adres adresata są nieznanymi, i (ii) kiedy ta osoba wskazała upoważnionego przedstawiciela w państwie członkowskim, gdzie postępowanie sądowe ma miejsce. W innych sytuacjach, jak stwierdził rzecznik generalny w punkcie 49 swojej opinii, kiedy osoba, której mają być doręczone dokumenty sądowe mieszka za granicą, doręczenie tych dokumentów w sposób konieczny jest objęte zakresem Rozporządzenia nr 1393/2007 i dlatego musi być wykonane w sposób wskazany w tym celu w Rozporządzeniu, jak określono w art. 1 ust. 1 Rozporządzenia.”

Z tej decyzji wynika, że w danym przypadku sąd nie może wykonać doręczenia umieszczając dokument w aktach sprawy, ale sąd musi wybrać jedną z metod wskazanych w Rozporządzeniu w sprawie doręczeń.

Informacje o propozycji Komisji o zreformowanie Rozporządzenia w sprawie doręczeń

Komisja zaproponowała dodanie poniższego art. 7 lit. a:

„Obowiązek wyznaczenia przedstawiciela dla potrzeb doręczeń w państwie członkowskim, gdzie postępowanie jest prowadzone.

1. Kiedy dokument wszczynający postępowanie został doręczony pozwanemu, prawo państwa członkowskiego, gdzie postępowanie jest prowadzone może nakładać obowiązek na strony, które posiadają miejsce zamieszkania w innym państwie członkowskim, do wyznaczenia przedstawiciela dla potrzeb doręczeń im dokumentów w państwie członkowskim, gdzie postępowanie jest prowadzone.

2. Kiedy strona nie spełni wymagania wyznaczenia przedstawiciela zgodnie z ust. 1 oraz nie wyraziła zgody na stosowanie elektronicznego konta użytkownika do doręczeń zgodnie z lit. (b) art.15 lit. a, może zostać zastosowana każda metoda doręczenia zgodnie z prawem państwa członkowskiego, gdzie postępowanie jest prowadzone do doręczania dokumentów w trakcie postępowania, o ile dana strona została właściwie powiadomiona o konsekwencjach.”

Jeśli ta propozycja zostanie zaakceptowana, nowy przepis zmienia odpowiedź na pytanie 1 studium przypadku I.

Doręczanie dokumentów

Pytanie 2: Rozporządzenie w sprawie doręczeń przewiduje różne metody doręczania. W ust. 1, Rozporządzenie wprowadza zasady dotyczące wniosku o doręczenie zaadresowanego do właściwej instytucji państwa członkowskiego, gdzie dokument ma być doręczony. Jest to tradycyjny sposób pomocy sądowej między państwami członkowskimi. W tym scenariuszu, otrzymująca agencja winna dokonać doręczenia zgodnie z własnym prawem krajowym (patrz art. 7 Rozporządzenia w sprawie doręczeń).

W ust. 2, Rozporządzenie w sprawie doręczeń przewiduje alternatywne metody, po pierwsze doręczenie pocztowe zgodnie z art. 14. W tym scenariuszu, sąd państwa członkowskiego 1 może zlecić pocztowe doręczenie w państwie członkowskim, gdzie postępowanie jest prowadzone listem poleconym za potwierdzeniem odbioru, albo równoważnym.

Samo rozporządzenie nie wskazuje żadnej hierarchii przy wyborze metody doręczenia. Władze krajowe winny zdecydować na podstawie indywidualnych okoliczności sprawy oraz zgodnie z krajowymi przepisami proceduralnymi o wyborze metody. Jeśli należy w sposób maksymalny połączyć prędkość z pewnością, można nawet połączyć bezpośrednie doręczenie pocztą zgodnie z art. 14 Rozporządzenia w sprawie doręczeń z żądaniem doręczenia zgodnie z ust. 1 Rozporządzenia w sprawie doręczeń.

TSUE sprawa C-325/11, Alder, EU:C:2012:824

„Rozporządzenie nr 1393/2007 przewiduje w Sekcji 2 inne możliwe sposoby przekazania, ale bez ustalania hierarchii między nimi (Sprawa C-473/04 *Plumex* [2006] ECR I-1417, par. 19 do 22), takie jak przekazanie kanałami konsularnymi lub dyplomatycznymi oraz doręczenie przez agentów dyplomatycznych lub konsularnych, doręczenie pocztą, albo nawet osobiście przez urzędników sądowych czy inne właściwe osoby w docelowym państwie członkowskim.”

Ćwiczenia:

(1) Znajdź właściwą agencję odbierającą w sprawie, gdzie dokument ma być doręczony do osoby znajdującej się w Niemczech, Swisttal, kod pocztowy 53913

=> Skonsultuj się z unijnym portalem e-justice

https://beta.e-justice.europa.eu/373/EN/serving_documents

Odpowiedź:

Amtsgericht Rheinbach, Schweigelstraße 30; 53359 Rheinbach

Telefon: +49 2226 801-0; Fax: +49 2226 801-422;

Email: poststelle@ag-rheinbach.nrw.de

(2) Znajdź właściwy formularz do wykorzystania wniosku o doręczenie oraz wpisz informacje o agencji odbierającej; jaki język winien być użyty?

=> Zapoznaj się z art. 4 Rozporządzenia w sprawie doręczeń

Doręczanie dokumentów

=> Skonsultuj się z unijnym portalem e-justice

https://beta.e-justice.europa.eu/373/EN/serving_documents

Odpowiedź:

Formularz z Aneksu I; punkt 2; Niemcy akceptują wnioski po niemiecku i po angielsku.

Uwaga dla szkoleń: Interesująca może być analiza tego punktu także w sytuacji, kiedy dokument winien być wysłany do kraju waszego seminarium.

(3) W jaki sposób formularz należy wysłać do właściwego sądu?

=> Zapoznaj się z art. 2 ust. 4 Rozporządzenia w sprawie doręczeń

=> Sprawdź informacje podane przez Niemcy na stronie

https://beta.e-justice.europa.eu/373/EN/serving_documents

Odpowiedź: W Niemczech akceptuje się dostawy kurierem i faksem na żądanie. W przypadku dalszej nieformalnej korespondencji, e-mail i telefon są też akceptowalne.

Uwaga dla szkoleń: Interesująca może być analiza tego punktu także w sytuacji, kiedy dokument winien być wysłany do kraju waszego seminarium.

(4) Jak winna zareagować instytucja odbierająca?

=> Zapoznaj się z art. 6 i 7 Rozporządzenia w sprawie doręczeń i porównaj

https://beta.e-justice.europa.eu/373/EN/serving_documents

Odpowiedź: Instytucja odbierająca winna przesłać pokwitowanie odbioru stosując odpowiedni fragment formularza z aneksu I w ciągu 7 dni oraz zażądać dodatkowych informacji, jeśli jest to konieczne. Jeśli nie są potrzebne dodatkowe informacje, instytucja odbierająca winna doręczyć dokument w ciągu 1 miesiąca zgodnie z przepisami proceduralnymi swojego prawa krajowego, tzn. prawa państwa otrzymującego.

III. Studium przypadku II

Pytanie 1: Art. 8 Rozporządzenia w sprawie doręczeń przyznaje adresatowi prawo do odmówienia odbioru listu, jeśli dokumenty są sporządzone w języku, który nie jest oficjalnym językiem państwa odbierającego, ani językiem, który adresat rozumie oraz jeśli dokumentowi nie towarzyszy tłumaczenie na jeden z tych języków. Adresat winien zostać poinformowany o tym prawie. Instytucja krajowa odpowiedzialna za informacje jest zobowiązana do stosowania formularza z Aneksu II Rozporządzenia w sprawie doręczeń. Ten mechanizm odnosi się także do bezpośredniego doręczenia dokumentów pocztą, patrz art. 8 ust. 4 Rozporządzenia w sprawie doręczeń.

Doręczanie dokumentów

Pytanie 2: Rozporządzenie w sprawie doręczeń nie zajmuje się wprost sytuacją, kiedy adresat nie został poinformowany o prawie odmowy odbioru dokumentów. Jednakże, art. 8 ust. 3 Rozporządzenia w sprawie doręczeń określa konsekwencje w sytuacji, kiedy dokumentom nie towarzyszy tłumaczenia w rozumieniu art. 8 ust. 1. Art. 8 ust. 3 jasno stwierdza, że brak tłumaczenia nie unieważnia doręczenia, ale że stanowi to jedynie wadę proceduralną, która może być naprawiona przez przesłanie tłumaczenia. Odpowiednio, brak informacji o prawie do odmowy przyjęcia może być naprawione przez wysłanie tych informacji do adresata. Należy skorzystać z formularza z aneksu II. Ten formularz winien zostać doręczony adresatowi w jeden ze sposobów wskazanych w Rozporządzeniu w sprawie doręczeń. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej określił to rozwiązania w dwóch decyzjach.

TSUE sprawa Alpha Bank Cyprus, C-519/13, EU:C:2015:603

„[...] odnośnie konsekwencji odmowy przez adresata odbioru dokumentu z tego powodu, że do tego dokumentu nie dołączono tłumaczenia na język, jaki rozumie, albo na oficjalny język odbierającego państwa członkowskiego, Trybunał orzekł, że w przypadku Rozporządzenia nr 1348/2000, poprzedzającego Rozporządzenie nr 1393/2007, iż należało nie uznawać procedury za nieważną, ale wprost przeciwnie umożliwić nadawcy skorygowanie braku wymaganego dokumentu poprzez wysłanie koniecznego tłumaczenia (patrz w tym zakresie wyrok w sprawie Leffler, C-443/03, EU:C:2005:665, par. 38 i 53).

Ta zasada obecnie jest wskazana w art. 8 ust. 3 Rozporządzenia nr 1393/2007. Podobne rozwiązanie można uzyskać, kiedy instytucja odbierająca nie przekazała standardowego formularza wskazanego w Aneksie II do tego rozporządzenia do adresata dokumentu.

Brak tego standardowego formularza i odmowa przyjęcia dokumentu przy braku odpowiedniego tłumaczenia są ściśle powiązane o tyle, o ile skorzystanie przez adresata takiego dokumentu z prawa od odmowy przyjęcia tego dokumentu może zostać utrudnione.

Wydaje się w związku z tym zasadne, by podsumować, że identyczne konsekwencje prawne muszą być stosowane w obu tych sytuacjach.”

TSUE sprawa Henderson, C-354/15, EU:C:2017:157

„Chociaż sprawy, w których wydano wyrok z dnia 16 września 2015 r., Alpha Bank Cyprus (C-519/13, EU:C:2015:603), oraz orzeczenie z dnia 28 kwietnia 2016 r., Alta Realitat (C-384/14, EU:C:2016:316), dotyczące procedury doręczenia dokumentu zgodnie z Sekcją 1 Rozdziału II Rozporządzenia nr 1393/2007, dotyczące przekazania dokumentu między instytucjami przekazującymi i odbierającymi wskazanymi państw członkowskich, pozostaje faktem, że – jak wynika z brzmienia art. 8 ust. 4 tego rozporządzenia – te zasady stosują się do sposobu doręczenia dokumentów sądowych wskazanego w Sekcji 2 tego rozdziału.”

Doręczanie dokumentów

Kwestia, czy doręczenie jest nieważne lub jedynie wadliwe na wpływ na termin doręczenia (patrz art. 8 ust. 3 Rozporządzenia w sprawie doręczeń oraz odpowiedź na pytanie 5).

Pytanie 3: Sąd, gdzie postępowanie ma miejsce, musi przeanalizować, czy ta odmowa jest uzasadniona, czy nie. Standardem, jaki ma być zastosowany jest wskazany w art. 8 Rozporządzenia w sprawie doręczeń: Odmowa nie jest uzasadniona, jeśli adresat był w stanie zrozumieć język doręczonego dokumentu. W celu oceny znajomości języka adresata, sąd winien uwzględnić wszystkie okoliczności danej sprawy. Zgodnie z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, ciężar dowodu co do umiejętności językowych adresata spoczywa na wnioskodawcy. Dopuszcza się dowody pośrednie.

TSUE sprawa Ingenieurbüro Weiss, C-14/07, EU:C:2008:264

„W celu ustalenia, czy adresat doręczanego dokumentu rozumie język państwa członkowskiego doręczenia, w którym dokument został sporządzony, sąd musi zbadać odnośne dowody złożone przez wnioskodawcę.”

W obecnej sprawie, adresat mieszkał przez 10 lat – od wieku 8 do 18 lat – w państwie członkowskim 1, gdzie oficjalnym językiem jest język dokumentów. Można przyjąć, że dziecko zazwyczaj nauczy się oficjalnego języka państwa, gdzie chodzi do szkoły przez 10 lat. To założenie jest wsparte faktem, że negocjacje umowne były przeprowadzone w języku państwa członkowskiego 1. Na tej podstawie, sąd może nabrać przekonania, że adresat był w stanie zrozumieć język dokumentów. W związku z tym odmowa przyjęcia dokumentów nie była uzasadniona. Konsekwencje tej sytuacji nie podlegają Rozporządzeniu w sprawie doręczeń, ale krajowym przepisom proceduralnym państwa, gdzie proces się odbywa.

Uwaga dla szkolących: Uczestnicy mogą omówić konsekwencje w ramach prawa krajowego państwa członkowskiego, gdzie ma miejsce seminarium.

Pytanie 4: Jeśli sąd nie nabierze przekonania, że adresat jest w stanie zrozumieć język pozwu, sąd winien dostarczyć pozwanemu tłumaczenie. Art. 8 ust. 3 Rozporządzenia w sprawie doręczeń stwierdza jasno, że doręczenie nie jest nieważne w przypadku odmowy odbioru dokumentu przez adresata – nawet jeśli ta odmowa jest uzasadniona. Tak więc, doręczenie dokumentów winno być uzupełnione tłumaczeniem na język, który adresat rozumie, albo na oficjalny język państwa odbierającego. Jeśli pozew obejmuje jeden dokument główny oraz zestaw załączonych dokumentów, powstaje pytanie, czy każdy pojedynczy dokument winien zostać przetłumaczony, albo czy tłumaczenie głównego dokumentu jest wystarczające.

Doręczanie dokumentów

TSUE sprawa Ingenieurbüro Weiss, C-14/07, EU:C:2008:264

„W świetle wszystkich powyższych rozważań, „dokument do doręczenia” w art. 8 ust. 1 Rozporządzenia nr 1348/2000, kiedy taki dokument jest dokumentem wszczynającym postępowanie, musi być interpretowany jako oznaczający dokument lub dokumenty, które muszą być doręczone pozwanemu w terminie, aby umożliwić mu skorzystanie z praw w postępowaniu prawnym w kraju odbierającym. Taki dokument musi umożliwić wskazanie z pewnym stopniem pewności co najmniej przedmiot pozwu oraz powództwa, a także wezwania do stawienia się w sądzie lub – w zależności od charakteru zawisłego postępowania – świadomości o możliwości apelacji. Dokumenty, które mają wyłącznie funkcję dowodową i które nie są niezbędne do zrozumienia przedmiotu pozwu oraz powództwa, nie stanowią integralnej części dokumentu wszczynającego postępowanie w rozumieniu Rozporządzenia nr 1348/2000.”

Tak więc, sąd musi zdecydować na podstawie konkretnych okoliczności sprawy, czy tłumaczenie głównego dokumentu jest wystarczające, aby chronić prawa adresata, albo czy wszystkie czy co najmniej niektóre dołączone dokumenty winny zostać także przetłumaczone.

Pytanie 5: Art. 8 ust. 3 Rozporządzenia w sprawie doręczeń jasno stwierdza, że brak tłumaczenia nie unieważnia doręczenia, ale że stanowi to jedynie wadę proceduralną, która może być naprawiona. W rezultacie jeśli procedura doręczenia zostanie naprawiona, datą doręczenia pierwotnego dokumentu bez tłumaczenia jest datą decydującą do obliczenia terminu przedawnienia zgodnie z prawem państwa, gdzie postępowanie jest prowadzone.

IV. Studium przypadku III

Art. 14 Rozporządzenia w sprawie doręczeń nie stwierdza wprost, czy doręczenie dokumentów pocztą musi być wykonane poprzez wręczenie dokumentów adresatowi osobiście, czy wystarczy przekazanie dokumentów dowolnej osobie przebywającej w pomieszczeniach adresata. Art. 19 ust. 1 Rozporządzenia w sprawie doręczeń dotyczący wyroków zaocznych stwierdza, że sąd nie może wydać wyroku zaocznego bez sprawdzenia, czy w przypadku doręczenia pocztowego, „dokument został faktycznie doręczony pozwanemu lub do jego miejsca zamieszkania [...]”. Powyższe wskazuje, że Rozporządzenie w sprawie doręczeń nie wymaga doręczenia dokumentów do adresata osobiście. Wydaje się jednak decydujące, aby doręczenie miało miejsce do miejsca zamieszkania adresata.

Doręczanie dokumentów

TSUE sprawa Henderson, C-354/15, EU:C:2017:157

„[...] można wywnioskować z art. 19 ust. 1 lit. b tego rozporządzenia, że dokument może zostać doręczony nie tylko do adresata osobiście, ale w przypadku jego nieobecności także osobie obecnej w jego miejscu zamieszkania. W praktyce, doręczenie osobiste do pozwanego nie zawsze jest możliwe. W związku z tym Rozporządzeniu nr 1393/2007 nie wyklucza możliwości, że w pewnych okolicznościach, strona trzecia może odebrać dany dokument.

[...]

W tych okolicznościach, jeśli strona trzecia może w sposób ważny odebrać dokument sądowy w imieniu i na rzecz adresata, taka możliwość musi być niemniej jednak zastrzeżona dla jasno określonych sytuacji, aby zapewnić przestrzeganie prawa tego adresata do obrony w jak najszerszym zakresie. W rezultacie koncepcja „rezydencji” w rozumieniu Rozporządzenia nr 1393/2007 musi być rozumiana jako odnosząca się do miejsca, gdzie adresat zwykle przebywa.

Ponadto zgodnie z art. 14 ust. 1 lit. a Rozporządzenia nr 805/2004, w odniesieniu do doręczenia dokumentów wszczynających postępowanie dotyczące roszczenia bezspornego, możliwość, aby strona trzecia odebrała dokument sądowy zamiast adresata może jedynie odnosić się do osób dorosłych, które znajdują się w miejscu zamieszkania adresata – członkowie jego rodziny zamieszkujący pod tym samym adresem lub osoby zatrudniane przez niego pod tym adresem.

Z tej decyzji wynika, że w obecnym przypadku doręczenie może być zrealizowane przez wręczenie listu bratu adresata przebywającemu w domu adresata. Problemem jest jednak nadal to, że sąd nie otrzymał pokwitowania odbioru podpisanego przez brata. Powstaje więc pytanie, czy wystarczające jest potwierdzenie pocztowe, że list został doręczony bratu adresata w miejscu zamieszkania adresata. Jako że art. 14 Rozporządzenia w sprawie doręczeń jasno wskazuje, że potwierdzenie odbioru może zostać zastąpione jego ekwiwalentem, odpowiedź brzmi tak. Jednakże ważne jest, aby poczta zarejestrowała co najmniej wszystkie informacje jakie znajdują się na potwierdzeniu odbioru, tzn. także podpis osoby odbierającej list.

TSUE sprawa Henderson, C-354/15, EU:C:2017:157

„Jak jasno wynika z brzmienia Artykułu 14 Rozporządzenia nr 1393/2007, doręczenie pocztowe nie zawsze jest realizowane listem poleconym za potwierdzeniem odbioru. To postanowienie stwierdza, że takie doręczenie może zostać także zrealizowane przez przekazanie „równoważne” dla listu poleconego za potwierdzeniem odbioru.

W celu ustalenia znaczenia i zakresu terminu „równoważny” w rozumieniu art. 14, należy stwierdzić, że wynika to z celu tego postanowienia, jak opisano w ust. 75 do 77 powyżej, że „równoważne” przekazanie może zostać opisane jako każdy sposób doręczenia

Doręczanie dokumentów

dokumentu sądowego i jego dowód, co stanowi gwarancję porównywalną do przekazywanych listem poleconym za pokwitowaniem odbioru.”

V. Studium przypadku IV

W danej sprawie, art. 15 Rozporządzenia w sprawie doręczeń umożliwia wnioskodawcy skontaktowanie się z właściwym urzędnikiem sądowym w państwie członkowskim 2, aby zrealizować doręczenie dokumentu wszczynającego postępowanie. Należy jednakże wspomnieć, że art. 15 Rozporządzenia w sprawie doręczeń nie wprowadza takiej możliwości dla wszystkich krajów członkowskich. Zastosowanie art. 15 zależy od prawa krajowego państwa członkowskiego, gdzie doręczenie ma być zrealizowane. Jedynie kiedy to prawo przewiduje bezpośrednie doręczenie poprzez pracowników sądowych czy inne właściwe osoby, art. 15 może zostać zastosowany.

Ćwiczenie:

Znajdź właściwą instytucję, jeśli pozwany ma miejsce zamieszkania we Francji, 37042 Tours.

=> Sprawdzić https://beta.e-justice.europa.eu/373/EN/serving_documents

Tam zostaniesz przekierowany do <http://cnhj.huissier-justice.fr/Annuaire.aspx>, gdzie znajdziesz listę urzędników sądowych, jeśli podasz kod pocztowy 37042.

D. Aneks

Doręczanie dokumentów – Szereg studiów przypadków⁸

I. Scenariusz początkowy

Niemiecki sąd chce doręczyć dokument trzem osobom: A, zamieszkały w Irlandii, B, zamieszkały w Danii, i C, zamieszkały w Polsce.

Pytanie: Czy istnieje jakiś ponadnarodowy instrument, który może być pomocny?

II. Studium przypadku I

Sąd w państwie członkowskim 1 musi doręczyć dokument pozwanemu w państwie członkowskim 2. Na początku postępowania, dokument rozpoczynający postępowanie został prawidłowo doręczony pozwanemu i sąd poprosił pozwanego o podanie adresu przedstawiciela w państwie członkowskim 1, który jest właściwy do odbioru pism procesowych dla pozwanego. Pozwany nikogo jednak nie wskazał. W wyniku tego, sąd chciały skorzystać z zasady procesowej swojego prawa krajowego, która umożliwia pominięcie faktycznego doręczania dokumentów, jeśli pozwany mieszkający za granicą nie wskazał adresu przedstawiciela w państwie miejsca procesu. Zgodnie z tą zasadą, sąd będzie mógł dokonać doręczenia umieszczając po prostu dokumenty w aktach sprawy.

Pytanie 1: Czy sąd może zastosować tę zasadę proceduralną swojego prawa krajowego i dokonać doręczenia umieszczając dokumenty w aktach sprawy?

Pytanie 2: Jak sąd mógłby postąpić zgodnie z unijnym Rozporządzeniem w sprawie doręczeń?

Cwiczenia:

- (1) Znajdź właściwą agencję odbierającą w sprawie, gdzie dokument ma być doręczony do osoby znajdującej się w Niemczech, Swisttal, kod pocztowy 53913
- (2) Znajdź właściwy formularz do wykorzystania wniosku o doręczenie oraz wpisz informacje o agencji odbierającej; jaki język winien być użyty?
- (3) W jaki sposób formularz należy wysłać do właściwego sądu?
- (4) Jak winna zareagować instytucja odbierająca?

⁸ Opracował Prof. Dr Stefan Huber w ramach projektu „Lepsze stosowanie europejskich procedur transgranicznych: szkolenie prawne i językowe dla pracowników sądów UE”, Umowa Dofinansowania numer: 806998.

Doręczanie dokumentów

III. Studium przypadku II

Pan Who złożył pozew w ramach umowy w sądzie w państwie członkowskim 1. Pozew ma być doręczony pozwanemu, który mieszka w państwie członkowskim 2. W państwie członkowskim 1, za doręczenie dokumentów odpowiada sąd. Powód zwraca się do sądu o przesłanie pocztą pozwu, który jest sporządzony w języku państwa członkowskiego 1, do pozwanego bez tłumaczenia pozwu w celu przyspieszenia postępowania i zaoszczędzenia pieniędzy. Powód wyjaśnia, że pozwany zna język państwa członkowskiego 1.

Pytanie 1: W jaki sposób chronione są interesy pozwanego?

Pytanie 2: Jak ma postąpić sąd, jeśli pozwany nie został poinformowany o prawie do odrzucenia takiego dokumentu?

Pytanie 3: Pozwany, 30 lat, odmawia przyjęcia dokumentu. Jakie są konsekwencje prawne, jeśli całe negocjacje umowne zostały przeprowadzone w języku państwa członkowskiego 1 oraz jeśli pozwany spędził 10 lat swojego życia (od wieku 8 do 18 lat) w tym państwie członkowskim?

Pytanie 4: Pozwany odmawia przyjęcia dokumentu. Jakie są konsekwencje prawne, jeśli sąd nie jest przekonany, że pozwany zna język państwa członkowskiego 1? Pozew składa się z jednego głównego dokumentu oraz zestawu dodatkowych dokumentów umownych (dokumenty dołączone).

Pytanie 5: Powód złożył pozew kilka dni przed terminem przedawnienia. W dniu 1 lutego, pozwany dostał pozew, ale odmówił jego przyjęcia. Dnia 3 marca pozwany otrzymał tłumaczenie pozwu. Kiedy uznaje się, że pozew został doręczony dla potrzeb wyliczania terminu przedawnienia?

IV. Studium przypadku III

Sąd w państwie członkowskim 1 musi doręczyć dokument pozwanemu, który mieszka w państwie członkowskim 2. Sąd decyduje się na wysłanie pozwu pocztą. Sąd nie otrzymuje potwierdzenia odbioru. Ale poczta potwierdza, że list został przekazany panu Why pod adresem pozwanego. Pan Why to 34-letni brat pozwanego. W domu pozwanego spędzał urlop.

Pytania: Czy doręczenie zostało wykonane prawidłowo zgodnie z Rozporządzeniem w sprawie doręczeń? Czy Rozporządzenie w sprawie doręczeń pozwala na wydanie wyroku zaocznego, jeśli pozwany nie stawi się w sądzie?

Doręczanie dokumentów

V. Studium przypadku IV

Zgodnie z prawem państwa członkowskiego 1, powód winien zorganizować doręczenie pozwu zwracając się o doręczenie do urzędnika sądowego. Pozwany mieszka w państwie członkowskim 2, gdzie stosuje się takie same procedury.

Pytanie: Czy powód może bezpośrednio skontaktować się z urzędnikiem sądowym w państwie członkowskim 2, aby zorganizować doręczenie pozwu?

Ćwiczenie: Znajdź właściwą instytucję, jeśli pozwany ma miejsce zamieszkania we Francji, 37042 Tours.